

UZ

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET

€CNSI - 2008

PEDAGOGY
AND
THE KNOWLEDGE SOCIETY
Volume 1

PEDAGOGIJA
I DRUŠTVO ZNANJA
Svezak 1

Zagreb, 2008.

€CNSI - 2008

2nd International Conference on Advanced and Systematic Research

Conference Chairman: Vladimir Šimović

to take place

November 13 – 15, 2008, in Zadar, Croatia

2nd Scientific research symposium:

Pedagogy and the Knowledge Society

November 13 and 14, 2008

Program Committee:

Milan Matijević, Zagreb, Croatia

Marijan Blažič, Ljubljana, Slovenia

Mijo Cindrić, Zagreb, Croatia

Vlatka Domović, Zagreb, Croatia

Jasna Krstović, Rijeka, Croatia

Wolfgang Müller-Commichau, Germany

Conference secretary: Višnja Rajić

Under the sponsorship of

Ministry of Science, Education and Sport of the Republic of Croatia

Note: The papers in the conference proceedings of the symposium „Pedagogy and the knowledge society”, which was organised within the conference „Second International Conference on Advanced and Systematic Research” are published in the form in which have been sent to the organiser. The titles of the papers in the conference proceedings content have been laid out in English and Croatian, which are the official languages of the conference.

Napomena: Autorski tekstovi u Zborniku simpozija "Pedagogija i društvo znanja", koji je organiziran u okviru konferencije "2. Međunarodna konferencija o naprednim i sustavnim istraživanjima" objavljeni su u jezičnom obliku u kojem su dostavljeni organizatoru. Naslovi tekstova u Sadržaju Zbornika donose se na engleskom i hrvatskom jeziku kao službenim jezicima Konferencije.

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 683497.

ISBN 978-953-7210-12-0

(vol. 1)

CIP available in the National and university library electronic data base (No 683497).

PEDAGOGY AND THE KNOWLEDGE SOCIETY

Collected Papers of 2nd Scientific research symposium:

Pedagogy and the Knowledge Society

Zadar, Croatia, November 13 and 14, 2008

Volume 1

€CNSI - 2008

**2nd International Conference on Advanced
and Systematic Research**

November 13 – 15, 2008

Edited by / Uredili

Mijo Cindrić

Vlatka Domović

Milan Matijević

Učiteljski fakultet

Sveučilište u Zagrebu

2008.

CONTENTS / SADRŽAJ

Balkaç, Zerrin, Turkey	9
THE CONTEMPORARY STRATEGIES IN CONSTRUCTING EDUCATION IN KNOWLEDGE SOCIETY FROM THE TIME OF ATATÜRK TO NOWADAYS Suvremene strategije izgradnje obrazovanje u društvu znanja od Ataturkova doba do danas	
Blažič, Marjan, Slovenia	21
CONTEMPORARY DIDACTICS BETWEEN THEORY AND PRACTICE Suvremena didaktika izmedu teorije in prakse	
Bouillet, Dejana, Croatia	37
KEY COMPETENCES IN THE EDUCATION OF DISABLED CHILDREN Ključne kompetencije u odgoju i obrazovanju djece s teškoćama u razvoju	
Braja, Hasim, Albania	47
THE IMPORTANCE OF GLOBAL EDUCATION TOWARDS THE CHALLENGES OF THE NEW MILLENNIUM Važnost globalne edukacije za izazove novog tisućljeća	
Brkić, Luka i Olivera Jurković Majić, Croatia	55
ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF USING NEW TECHNOLOGIES IN THE EDUCATION OF ADULTS Prednosti i nedostaci primjene novih tehnologija u obrazovanju odraslih	
Budimir – Ninković, Gordana Srbija	67
FROM MORAL VALUES IN SCHOOL AND OUTSIDE THIS INSTITUTION TOWARDS SOCIAL KNOWLEDGE Od moralnih vrijednosti u školi i izvan nje k društvu znanja	
Can Sannav, Sabri and Emre GÜVENDİR, Türkiye	77
THE SIGNIFICANCE OF SERVICE LEARNING IN EDUCATION Važnost prakse u edukaciji	
Domović, Vlatka and Ivana Cindrić, Croatia	83
KEY COMPETENCES REFLECTED IN THE PROGRAM FOR PRIMARY SCHOOL TEACHER-EDUCATION AND PRIMARY FOREIGN LANGUAGE TEACHER EDUCATION Ključne kompetencije u programu za obrazovanje učitelja i učitelja stranih jezika u primarnom obrazovanju	
Dopita, Miroslav, Czech Republic	101
SECONDARY SCHOOL STUDENTS' INTEREST IN NATURAL SCIENCES Zanimanje učenika srednje škola za prirodne znanosti	

Duh, Matjaž, Štefano, ... CONSTRUCTION OF KNOWLEDGE THE LIGHT OF KNOWLEDGE Konstruktivna znanja problematika z znanjem svetlo	
Gjoci, Pranvera, Rithuma THE INTERACTION Interakcione poslovne	
Grecmanović, Tatjana, ... INTEREST OF PRIMARY STUDENTS SCIENCE DISCIPLINES Zanimanje učenika znanstvenim disciplinama	
Jurčević-Luzamović, Renata, ... TO BE DIFFERENT Biti različiti – zanimanje	
Koludrović, Mirjana, ... MODERN CURRICULUM OF STRESS ON TEACHING Projektno učenje	
Kralj, Lidija, Croatia LEARNING-CONDITIONS LEARNING ENVIRONMENT Učenje i učitevni	
Krek, Janez, Slovenia PATRIOTISM, HUMANISM AND DEMOCRATIC Patriotizem, človeštvo pitanja odgovornosti	
Kumrnova, Mažilena, ... LIFELONG LEARNING Celoživotno učenje	
Lermen, Marko, ... THE USE OF DIGITAL EDUCATION-TECHNOLOGY Uporaba digitalne	
Liusvaara, Leena, Finland HEADTEACHERS' PERSPECTIVE TOWARDS THE PUPIL Uloga načelnika učenika	
Ljubetić, Maja, ... TRAINING-PROGRAM FOR WORKERS Osposobljavanje radnika	

Duh, Matjaž, Jerneja Herzog i Janja Batič, Slovenia.....	109
CONSTRUCTIVE PARADIGM IN TEACHING ART IN THE LIGHT OF MOTIVATION AND LEARNING PROBLEMS Konstruktivistička paradigma kao motivacijska i obrazovna problematika u nastavi likovne kulture	
Gjoci, Pranvera, Albania	119
THE INTERACTIVE TEACHING AND STUDENT – CENTERED TEACHING Interaktivno poučavanje i usredotočenost na učenika	
Grecmanová, Helena, Czech Republic	129
INTEREST OF PRIMARY SCHOOL PUPILS IN NATURAL SCIENCE DISCIPLINES Zanimanje osnovnoškolskih učenika za discipline prirodnih znanosti	
Jurčević-Lozančić, Anka, Croatia	137
TO BE DIFFERENT – INCLUSIVE PROGRAMS OF EARLY EDUCATION Biti različit – inkluzivni programi ranog odgoja	
Koludrović, Morana i Ina Reić Ercegovac, Croatia	147
MODERN CURRICULUM CHANGES AS NEW SOURCES OF STRESS ON TEACHERS Promjene suvremenog kurikuluma kao novi izvori stresa za učitelje	
Kralj, Lidija, Croatia	157
LEARNING AND COLLABORATION IN VIRTUAL LEARNING ENVIRONMENT Učenje i suradnja u virtualnom okruženju za učenje	
Krek, Janez, Janez Vogrinc and Milena Valenčić Zuljan, Slovenia	171
PATRIOTISM AND UPBRINGING IN A MODERN LIBERAL AND DEMOCRATIC PARLIAMENTARY STATE Patriotizam, univerzalnost i partikularnost: neka od temeljnih pitanja odgoja i obrazovanja u javnoj školi	
Kumnova, Mazlom and Begzad Baliu, Kosovo	183
LIFELONG LEARNING – A CHALLENGE FOR KOSOVA Cjeloživotno učenje – izazov za Kosovo	
Lermen, Markus, Germany	195
THE USE OF DIGITAL MEDIA IN FURTHER EDUCATION OF TEACHERS Uporaba digitalnih medija u daljnjoj edukaciji učitelja	
Liusvaara, Leena, Finland	203
HEADTEACHER'S ROLE AS AN ORGANIZATIONAL LEADER-PLANNING TOWARDS THE NEEDS OF FUTURE SCHOOLS Uloga ravnatelja kao organizacijskog vođe – planiranje za potrebe budućih škola	
Ljubetić, Maja, Dubravka Maleš i Barbara Kušević, Croatia	211
TRAINING PROSPECTIVE GENERAL TEACHERS FOR WORKING WITH PARENTS Osposobljavanje budućih učitelja razredne nastave za rad s roditeljima	

Maleš, Dubravka, Ksenija Romstein and Tijana Balić, Croatia	221
FAMILIY PEDAGOGY AND PARTNERSHIP WITH PARENTS IN PRESCHOOL EDUCATION PROGRAMMES	
Obiteljska pedagogija i suradnja s roditeljima u programima studija predškolskog odgoja	
Matijević, Milan, Croatia	231
MULTIMEDIA DIDACTICS FOR A KNOWLEDGE SOCIETY	
Multimedija didaktika za društvo znanja	
Miljković, Dubravka and Majda Rijavec, Croatia	241
WHAT MAKES US HAPPY: STRENGTHS OF MIND, STRENGTHS OF HEART OR SELF-CONTROL?	
Što nas čini sretnima: snage uma, snage srca ili samokontrola?	
Müller-Commichau, Wolfgang, Germany	251
LEARNING TEACHERS – TEACHING LEARNERS	
Učitelji koji uče – učenici koji poučavaju	
Opić, Siniša Croatia	257
STIMULATING ASSERTIVENESS AT LOWER PRIMARY SCHOOL CLASSES PUPILS	
Poticanje asertivnosti kod učenika nižih razreda osnovne škole	
Pajulo, Esa, Finland	269
SPECIAL EDUCATION IN FINLAND	
Odgoj i obrazovanje djece s posebnim potrebama u Finskoj	
Petrović-Sočo, Biserka, Croatia	281
PERSONAL VALUES IN THE CONTEXT OF LIFELONG LEARNING OF TEACHERS	
Osobne vrijednosti u kontekstu cjeloživotnog učenja odgojitelja/učitelja	
Popova-Koskarova, Rozalina, Macedonia	291
SPECIFIC CHARACTERISTICS OF THE CONTEMPORARY CURRICULUM IN PRIMARY SCHOOLS	
Osobitosti modernog osnovnoškolskog kurikuluma	
Požega, Željko i Boris Crnković, Croatia	303
TOWARDS KNOWLEDGE SOCIETY THROUGH LIFELONG LEARNING – A COMPARISON OF CROATIAN EDUCATION SYSTEM WITH OTHER COUNTRIES	
Cjeloživotnim učenjem prema društvu znanja – usporedba sustava obrazovanja u RH s drugim zemljama svijeta	
Radovanović, Diana, Croatia	313
CLASS MANAGEMENT AND CLASS MEETINGS IN SOME ALTERNATIVE SCHOOLS AND PEDAGOGICAL CONCEPTS	
Upravljanje razrednim odjelom i razredni sastanci u nekim alternativnim pedagoškim konceptima	

Rajić, Višnja, Croatia	323
PRIVATE AND ALTERNATIVE PRIMARY SCHOOLS – A RESPONSE FOR THE NEEDS OF THE KNOWLEDGE SOCIETY	
Privatne i alternativne osnovne škole – odgovor na potrebe društva znanja	
Rister, Damir, Croatia	333
KEY COMPETENCE "LEARNING TO LEARN" IN THE CROATIAN ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM	
Ključna kompetencija <i>učiti kako učiti</i> u hrvatskom nastavnom planu i programu za osnovnu školu	
Šarić, Marjeta, Slovenia	343
THE ROLE OF WRITTEN REFLECTION IN LEARNING	
Uloga pisanog promišljanja u učenju	
Škrgeć, Muhamed, R BiH	349
KNOWLEDGE SOCIETY AND LIFELONG LEARNING AS A CHALLENGE TO A MORE EFFICIENT PEDAGOGIC THEORY AND PRACTISE	
Društvo znanja i cjeloživotno učenje kao izazov razvoju djelotvornije pedagoške teorije i prakse	
Đurđa Soleša Grijak and Dragan Soleša, Serbia	359
COMMUNICATION AS AN IMPERATIVE OF INFORMATIONAL SOCIETY	
Komunikacija kao imperativ informacijskog društva	
Šteh, Barbara and Jana Kalin, Slovenia	369
EXPERIENCE AND CHALLENGES IN CO-OPERATION BETWEEN TEACHERS AND PARENTS IN PROVIDING A LEARNING COMMUNITY	
Iskustva i izazovi u suradnji učitelja i roditelja za zajednicu učenja	
Tot, Daria, Mijo Cindrić, Vladimir Šimović, Croatia	385
ESSENTIAL PRESUPPOSITIONS OF TEACHER SELF-EVALUATION: READINESS FOR PARTICIPATION	
Bitna pretpostavka (samo)vrednovanja učitelja: spremnost sudionika	
Valenčič, Milena i Jana Kalin, Slovenia	399
THE IMPORTANCE OF QUALITY TEACHING IN A KNOWLEDGE-BASED SOCIETY FROM THE POINT OF VIEW OF TEACHER COMPETENCES	
Značenje kvalitetnog poučavanja s gledišta učiteljevih kompetencija u društvu znanja	
Vranković, Biljana i Maja Reberšak, Croatia	411
SCHOOL DEVELOPMENT PLAN	
Školski razvojni plan – mjerljivi pokazatelj kvalitete rada škole	
Vujičić, Lidija, Croatia	423
DEVELOPMENT OF RESEARCH CULTURE OF AN EDUCATIONAL INSTITUTION FROM THE PERSPECTIVE OF LIFELONG LEARNING	
Razvoj istraživačke kulture odgojno-obrazovne ustanove iz perspektive cjeloživotnog učenja	

OBITELJSKA PEDAGOGIJA I SURADNJA S RODITELJIMA U PROGRAMIMA STUDIJA PREDŠKOLSKOG ODGOJA

Dubravka Maleš¹, Ksenija Romstein² and Tijana Balić²

Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet Zagreb¹ – Croatia
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Učiteljski fakultet u
Osijeku²

dubravka.males@zg.htnet.hr; tijana@balic.org; kseniaromstein@yahoo.com

Sažetak – Uvođenjem Bolonjskog procesa, profesionalna edukacija odgojitelja obogaćena je integriranim pristupom ranom odgoju u kojem važno mjesto zauzima suradnja predškolske ustanove s roditeljima. Kompetencije potrebne za rad s roditeljima studenti stječu u kolegijima koji se odnose na odgoj u obitelji (Obiteljska pedagogija, Obiteljski odgoj ili Roditeljstvo) i suradnju/partnerstvo obitelji i dječjeg vrtića.

Iako se Bolonjskim procesom nastoji sinkronizirati profesionalnu edukaciju odgojitelja, izvršena analiza nastavnih planova i programa studija predškolskog odgoja na Učiteljskim fakultetima u Republici Hrvatskoj sa stajališta postojanja kolegija koji pripremaju za rad s roditeljima pokazuje da među institucijama postoji velika razlika. S druge pak strane, postojeći programi Obiteljske pedagogije odnosno Obiteljskog odgoja i Suradnje/partnerstva s roditeljima međusobno se bitno razlikuju s obzirom na semestar u kojem se nastava održava, trajanju, ECTS bodovima, broju sati, oblicima realizacije nastave, praćenju i ocjenjivanju studenata, ciljevima i sadržajima kolegija, očekivanim kompetencijama te obveznoj i dodatnoj literaturi. Nakon provedene analize programa može se zaključiti da ne postoji jedinstveni pristup profesionalnoj edukaciji odgojitelja i poimanju ključnih kompetencija, a što je u koliziji sa smjernicama Bolonjskog procesa.

Ključne riječi: obiteljska pedagogija, obiteljski odgoj, suradnja/partnerstvo obitelji i dječjeg vrtića, profesionalna edukacija odgojitelja

navedeni kolegiji imaju različitu satnicu to je i broj ECTS bodova različit i kreće se od 2 do 6 po kolegiju.

Tablica 1. Kolegij *Obiteljska pedagogija* u programima studija predškolskog odgoja na fakultetima u RH⁴

NAZIV USTANOVE	Filozofski fakultet Split - Studij predškolskog odgoja	Učiteljski fakultet Osijek	Sveučilište u Zadru -Stručni Odjel za izobrazbu učitelja i odgajatelja predškolske djece	
NAZIV PREDMETA	Obiteljska pedagogija	Roditeljstvo	Obiteljska pedagogija	Odgoj u obitelji I i II.
STATUS PREDMETA	obvezatan	izborni	obvezatan	obvezatan
TRAJANJE	1 semestar	1 semestar	2 semestra	2 semestra
SEMESTAR	6.	3.	5. i 6.	5. i 6.
SATNICA	45 sati (30+15+0)	30 sati (15+15+0)	60 sati 45 sati 30+15+0 15 sati 0+15+0	90 sati 45 sati (30+15+0) 45 sati (30+15+0)
ECTS	3	2	3+2	3+3

Analiza nastavnih planova i programa obuhvatila je i analizu postavljenih ciljeva kolegija. Pokazalo se da neki kolegiji uopće nemaju postavljeni cilj, dok drugi to imaju vrlo opširno. Tamo gdje su ciljevi kolegija jasno izraženi (kolegij *Odgoj u obitelji I i II* u Zadru i kolegiji *Roditeljstvo* i *Obiteljska pedagogija* u Osijeku) dominira težnja da se studente upozna s ulogom roditelja i obitelji u razvoju djeteta.

Analiza sadržaja kolegija je pokazala kako ne postoje zajednički sadržaji, već puno različitih tema. U Osijeku se u okviru kolegija *Obiteljska pedagogija* obrađuju teme vezane uz sociološki pristup obitelji i vrijednosni sustav roditelja kao pretpostavka uspješnog odgojnog djelovanja. Izborni kolegij *Roditeljstvo* je orijentiran na roditeljske uloge i njezine emocionalne komponente. U Splitu kolegij *Obiteljska pedagogija* težiše stavlja na odnos obitelji i društva. Zadarski studij predškolskog odgoja unutar kolegija *Odgoj u obitelji I i II* umjesto sadržaja navodi zadatke.

Nastava iz ovih kolegija se realizira kroz predavanja, seminare, konzultacije, radionice, praktikume, akcijska istraživanja na terenu, samostalna istraživanja,

⁴ Tablice 1 i 2 preuzete su iz rada Maleš, D. i sur. (2008) Osposobljavanje budućih odgojitelja za rad s roditeljima.

pretraživanja na internetu, između studentskih organizacija, ali su daleko veće nego u ostalim.

Usmeno ispitivanje je u svim analiziranim kolegijima izradu seminarskog semestra jedini način praćenja (u drugom semestru) bilo preporučljivo. Licima studijskih obveznih predmetova je potreban vještinski i profesionalni razvoj, a u drugim predmetima potreban je razvoj vještina i potičući motiv. S druge strane, u ECTS boda moraju izražati provedenog istraživanja i znanja o specifičnim vještinskim znanjima, a u drugim predmetima potreban je razvoj vještina i potičući motiv.

Očekivane kompetencije gdje se navode: osnovne vještine i uvažavanja osobnosti na specifične potrebe članova obitelji, sposobnost prezentiranja vlastitog izvora te njihova praktična primjena.

Zadarski Odjel za izobrazbu učitelja i odgajatelja kompetencije (razvijanje vještina) na fakultetu u Osijeku ne naziva kompetenciju postavljaju se na fakultetu.

Postojanje kolegija

Kolegiji iz područja obiteljske pedagogike temeljne spoznaje o važnosti obitelji se odnose na suradnju/podelu vještine potrebne za uspostavljanje i razvoj obitelji.

Iz tablice 2 je vidljivo da u Zagrebačkom fakultetu postoji jedino na studiju predškolskog odgoja, ali pod raznim nazivima: Partnerstvo s roditeljima; Paralelni studij, ali je jedino na zagrebačkom fakultetu (u Zadru traje 2 semestra). Trajanje kolegija varira od 1 do 6 semestara.

pretraživanja na internetu i diskusije. U nekim kolegijima uočljiv je nesrazmjer između studentskih obveza, satnice i ETCS bodova odnosno obveze studenata su daleko veće nego što im se to bodovi priznaje.

Usmeno ispitivanje je zajednički oblik *praćenja i ocjenjivanja* studenata u svim analiziranim kolegijima. Osim usmenog ispitivanja, studenti se prate kroz izradu seminar skog rada, istraživanja i eseja. Ponegdje je usmeno ispitivanje jedini način praćenje i ocjenjivanja, iako bi zbog duljine trajanja kolegija (dva semestra) bilo preporučljivo pratiti rad studenata kontinuirano različitim oblicima studijskih obveza. Time bi se mogao ostvariti pomak ka dodatnoj atraktivnosti kolegija i poticaj studentima na aktivnije uključivanje u izvedbu kolegija. S druge pak strane, u jednom drugom kolegiju studenti za dobivanje svoja 3 ECTS boda moraju izraditi: seminar sk rad, esej, izvještaj o istraživanju i analizu provedenog istraživanja. Osim toga, moraju pristupiti usmenoj provjeri teorijskog znanja u svezi s ciljem istraživanja, a što spada u područje metodologije čime su studenti puno više opterećeni nego što je to iskazano ECTS bodovima.

Očekivane *kompetencije* najdetaljnije definira Filozofski fakultet u Splitu gdje se navode: osnovno, opće znanje iz područja studija, sposobnost prepoznavanja i uvažavanja osobitosti obiteljskih zajednica te adekvatnog odgovaranja na specifične potrebe članova obitelji, usmena i pismena komunikacija, sposobnost prezentiranja vlastitih uradaka, vještina korištenja informacija iz različitih izvora te njihova praktična iskoristivost, spremnost i sposobnost na timski rad

Zadarski Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja šturo navodi očekivane kompetencije (razvijanje općih i specifičnih kompetencija), dok Učiteljski fakultet u Osijeku ne navodi očekivane kompetencije. Izostajanjem očekivanih kompetencija postavlja se pitanje očekivanja od strane predavača, ali i studenata.

Postojanje kolegija iz područja suradnje s roditeljima

Kolegiji iz područja obiteljskog odgoja trebaju odgojiteljima pružiti temeljne spoznaje o važnosti obiteljskog odgoja za razvoj djeteta, a kolegiji koji se odnose na suradnju/partnerstvo s roditeljima trebaju mu pružiti znanja i vještine potrebne za uspostavljanje kvalitetnih suradničkih odnosa s roditeljima.

Iz tablice 2 je vidljivo da kolegij iz područja suradnje s roditeljima ne postoji jedino na studiju predškolskog odgoja u Osijeku. Na drugim studijima taj kolegij postoji, ali pod različitim nazivima (Suradnja obitelji i dječjeg vrtića, Partnerstvo s roditeljima; Partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovnih ustanova), ali je jedino na zagrebačkom studiju predškolskog odgoja taj kolegij obvezan, a samo u Zadru traje 2 semestra (dok je na drugim fakultetima jednosemestralan). Trajanje kolegija varira od 30 sati po semestru do 60 sati u dva semestra.

ECTS bodovi su u rasponu od 2 do 6 bodova, ovisno o trajanju kolegija i opsegu studentskih obveza.

Tablica 2. Kolegij Partnerstvo/suradnja obitelji i odgojno-obrazovne ustanove u programima studija predškolskog odgoja u RH

NAZIV USTANOVE	Filozofski fakultet Split -Studij predškolskog odgoja	Učiteljski fakultet Zagreb – Odsjek za odgajateljski studij	Učiteljski fakultet Rijeka – Odsjek za predškolski odgoj	Sveučilište u Zadru-Stručni Odjel za izobrazbu učitelja i odgajatelja predškolske djece)
NAZIV PREDMETA	Partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovnih ustanova	Suradnja obitelji i dječjeg vrtića	Partnerstvo s roditeljima	Suradnja obitelji i dječjeg vrtića I i II
STATUS PREDMETA	izborni	obvezatan	izborni	izborni
TRAJANJE	1 semestar	1 semestar	1 semestar	2 semestar
SEMESTAR	1.	5.	1.	5. i 6.
SATNICA	30 (15+15+0)	45 (30+15+0)	45 (30+15+0)	30 x 2 (15+15+0)
ECTS	2	3	3	3 + 3

Kao i u slučaju *Obiteljske pedagogije*, i ovdje postoje kolegiji kod kojih se ne navode ciljevi. Tamo gdje se ciljevi navode može se uočiti raskorak između ciljeva i sadržaja. Sadržajna analiza je pokazala, jednako kao i kod kolegija koji se odnose na obiteljski odgoj, da ne postoji sustavni pristup već se više radi o navođenju različitih tema unutar određenog kolegija. S druge pak strane, ne može se govoriti o prisutnosti neke zajedničke jezgre sadržaja u kolegijima koji se odnose na suradnju/partnerstvo s roditeljima. Sadržaji se kreću od psihodinamike obitelji i unaprjeđivanja pedagoške kulture roditelja, preko komunikacije i oblika suradnje s roditeljima do metarazine pedagoške kompetentnosti.

Nastava na navedenim kolegijima se provodi kroz predavanja, vježbe, seminare, praktikume, akcijska istraživanja na terenu, radionice, diskusije, internet i samostalne zadatke.

Praćenje i ocjenjivanje studenata na navedenim visokoškolskim institucijama se realizira, osim usmenim ispitom i vrednovanjem aktivnosti studenata na nastavi, izradom seminarskih radova, eseja, pismenih i usmenih izvješća o istraživanju i analizi provedenog istraživanja te provjera teorijskog znanja u svezi s ciljem istraživanja.

Dok očekivane kompetencije Splitu, Zagreb i Rijeka ih ne općih i specifičnih kompetencija razvijanjem općih, a što može

Zaključak

Izvršena analiza nastavnog odgoja u Republici Hrvatskoj u uvođenju novih kolegija i studija predškolskog odgoja otkriva da je slušalo isključivo u okviru novih studija od 2005. situacija se promjenila, ali odgojiteljski kadar uvele bilo da su područje obiteljskog odgoja u Splitu i Zadru u suradnji s pedagoškim i suradnje s roditeljima obitelji i dječjeg vrtića odnosno tima nude kolegiji Obiteljski odgoj, situacija bitno promjenila se. Obiteljski odgoj odnosno Obiteljski studij ne postoji na svim studijskim programima, a oni koji postoji nisu uvijek obvezni. Stoga je potrebno razinama onih koji stvaraju poslovne odnose s obiteljima, a drugi pak strane, posljednjih sadržajima odgovaraju na potrebe studente za buduće zanimanje i poslovni stručnjaka koji realiziraju tako bi zajedno utvrdili koju će se poslovnu vojiti tijekom studija, a odnosno

Dok očekivane *kompetencije* najdetaljnije navodi Filozofski fakultet u Splitu, Zagreb i Rijeka ih ne navode. Zadar kao kompetencije navodi razvijanje općih i specifičnih kompetencija, no nije pojašnjeno što podrazumijevaju pod razvijanjem općih, a što specifičnih kompetencija.

Zaključak

Izvršena analiza nastavnih planova i programa studija predškolskog odgoja u Republici Hrvatskoj pokazala je da je Bolonjski proces doprinjeo uvodenju novih kolegija i sadržaja u ovaj studij. Dok se do 2005. godine u studiju predškolskog odgoja o obitelji, obiteljskom odgoju i suradnji s roditeljima slušalo isključivo u okviru različitih predmeta, ali nije postojao zasebni kolegij, od 2005. situacija se promjenila na bolje. Sve su ustanove na kojima se obrazuje odgojiteljski kadar uvele barem jedan kolegij, a neke i dva kolegija koji pokrivaju područje obiteljskog odgoja i suradnje s roditeljima. Studij predškolskog odgoja u Splitu i Zadru u svojim programima nudi kolegije iz obiteljske pedagogije i suradnje s roditeljima, studiji u Zagrebu i Rijeci uveli su kolegij *Suradnja obitelji i dječjeg vrtića* odnosno *Partnerstvo s roditeljima*, a u Osijeku se studentima nude kolegiji *Obiteljska pedagogija* i *Roditeljstvo*. Može se zaključiti da se situacija bitno promjenila na bolje. No, još uvijek ostaje činjenica da kolegiji *Obiteljski odgoj* odnosno *Obiteljska pedagogija* i *Suradnja/partnerstvo s roditeljima* ne postoje na svim studijima predškolskog odgoja, a i tamo gdje postoje nisu uvijek obvezni. Stoga još uvijek ostaje dojam da su obitelj i roditelji na marginama onih koji stvaraju programe namijenjene obrazovanju budućih odgojitelja. S druge pak strane, postavlja se pitanje koliko postojeći kolegiji svojim sadržajima odgovaraju na potrebe prakse odnosno koliko kvalitetno pripremaju studente za buduće zanimanje. Svi ovi momenti nameću potrebu za suradnjom stručnjaka koji realiziraju navedene kolegije na različitim institucijama kako bi zajedno utvrdili koja su to znanja i vještine koje svaki student mora usvojiti tijekom studija, a odnosi se na obiteljski odgoj i suradnju s roditeljima.

Literatura

- ... (2004); Stručni studijski program za odgojitelje predškolske djece; Zadar, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja predškolske djece Sveučilišta u Zadru <http://www.unizd.hr/Portals/14/Odgojitelji%20predskolske%20djece.pdf>
- ... (2005); Trogodišnji stručni studij za odgojitelja predškolske djece; Osijek, Visoka učiteljska škola u Osijeku
- ... (2005); Stručni studij predškolskog odgoja; Rijeka, Visoka učiteljska škola <http://www.ufri.hr/data/strucni%20odgajateljski%20studij.pdf>
- ... (2005); Stručni studijski program: Odgojitelj djece predškolske dobi. Split: Filozofski fakultet u Splitu <http://www.ffst.hr/odsjeci/predskolski/studijski%20programi/preddiplomski/dokumenti/elaborat.pdf>
- ... (2005); Prijedlog preddiplomskog stručnog studijskog programa za odgojitelje predškolske djece; Zagreb, Učiteljska akademija Sveučilišta u Zagrebu
- Delamare – Le Deist, F., Winterton, J. (2005); What is competence? *Human resource development international*; Vol. 8, br. 1, (str. 27-46)
- Hager, P., Beckett, D. (1995); Philosophical underpinnings of the integrated conception of competence; *Educational Philosophy and Theory*; Vol. 27, br. 1, (str. 1-24)
- Heargraves, A. (2000); Professionals and parents: personal adversaries or public allies? *Prospect*; Vol. 30, br. 2, (str. 201-213)
- Kalin, J., Šteh, B. (2008); Factors for the successful co-operation between teachers and parents in ensuring high quality education and a fulfilling school life; In: Popov, N., Wolhuter, C., Leutwyler, B., Kyslika, M., Ogunleye, J. (eds.) *Comparative Education, Teacher Training, Education Policy and Social Inclusion*; Sofia, Bureau for Educational Services (str. 72-81)
- Katz, L., and Bauch, P. J. (1999); The Peabody Family Involvement Initiative: Preparing Preservice Teachers for Family/School Collaboration; *The School Community Journal*; Vol. 9, br. 1, (str. 49-69)
- Lepičnik Vodopivec, J. (2007); Professional competence of kindergarten teachers; U: Babić, N. [ur.] *Kompetencije i kompetentnost učitelja*; Osijek, Učiteljski fakultet u Osijeku, Kherson, Kherson State University; (str. 295-301)
- Morris, V. G., Taylor, S. (1997); Family Involvement in Education: The Role of Teacher Education www.eric.ed.gov/ERICDocserView?ERICID=ED398014
- Rychen, D. S. (2004); Key competencies for all: An overarching conceptual frame of reference <http://www.unal.edu.co/diracad/competencias/KeyCompetences.pdf>
- Sumsion, J. (1999); A Neophyte Early Childhood Teacher's Developing Relationships with Parents: An Ecological Perspective. www.ecrp.uiuc.edu/v1n1/sumsion.html
- Tilbury, C. (2005); Counting family support; *Child and Family Social Work*, Vol. 10, br. 2, (str. 149-157)
- Weinert, F. E. (1999); Concept of Competence www.portal-stat.admin.ch/deseco/weinert_report.pdf

FAMILIY PEDAGOGY WITH PARENTS PROGRAMME

Dubravka Maleš, ...

Summary – *With the development of pre-school education of preschoolers, a new approach to an early childhood education is needed for more effective collaboration of preschool teachers and parents. Although the basic principles of pre-school teacher education in Croatia from the beginning of the 1990s have been defined, there is still a lack of guidelines for the implementation of the existing principles. The analysis of the professional competencies of preschool teachers shows that the existing regulations do not fully cover the needs of the professional development of main competencies in the learning process.*

Key words: family pedagogy, family and kindergarten, professional competencies

FAMILY PEDAGOGY AND PARTNERSHIP WITH PARENTS IN PRESCHOOL EDUCATION PROGRAMMES

Dubravka Maleš, Ksenija Romstein and Tijana Balić

Summary – With the introduction of the Bologna process, the professional education of pre-school teachers was enriched by adding the integrated approach to an early education in which one of the prominent positions holds collaboration of preschool institution with the parents. Students acquire skills needed for working with parents in courses which are oriented on family education (Family pedagogy, Family education or Parenthood) and collaboration/partnership of family and kindergarten.

Although the Bologna process tries to synchronize professional education of pre-school teachers, analysis of syllabi on different Faculties of Pedagogy in Croatia from the standpoint of existence of courses which prepare their students for the interaction with parents, shows big differences between institutions. The existing syllabi of Family pedagogy or Family education and Collaboration/partnership with parents greatly differ with respect to one another. The differences are in: semester in which the course is held, duration, ECTS credits, number of lessons, performing of lessons, student evaluation and grading, goals and contents of the course and expected competencies. The analysis of the syllabi diagnosed the lack of a unique approach to the professional education of pre-school teachers and different understanding of main competences, which contradicts the main principles of the Bologna process.

Key words: family pedagogy, family education, collaboration/partnership of family and kindergarten, professional education of pre-school teachers